

**Sak 22/2023 Nasjonale grunndata: forslag til innretning for styringssystem**

Beslutnings sak

**Forslag til beslutning**

- Skate støtter foreløpig forslag til innretning styringssystem og videre utprøving i minimum 2 caser
- Skate ber arbeidsgruppen komme tilbake med oppdatering til Skate høsten 2024

**Formål med å løfte saken for Skate**

- Vurdere det foreslåtte styringssystemets evne til å realisere nasjonale grunndata
- Få innspill til videre arbeid nasjonale grunndata

**Presentasjon av saken****Tidligere behandling og bakgrunn**

Dette er en oppfølging til Skatesak [15/22 Kun én gang: Hvordan kommer vi dit?](#) fra oktober 2022, hvor utfordringsbildet og forslag til tiltak ble presentert. Skate ga tilslutning til foreslått mål bilde, støtte til videre arbeid og utnevnte en styringsgruppe. Saken og arbeidet har siden den gang endret navn til Nasjonale grunndata.

*Nasjonale grunndata er opplysninger mange har bruk for og som er særlig viktig for samfunnets funksjoner og tjenester. Nasjonale grunndata skal ha tilstrekkelig kvalitet og være enkelt tilgjengelig.*

I etterkant av Skate-møtet har styringsgruppen bedt om at det utvikles et styringssystem for nasjonale grunndata (vedlegg 1). I denne saken er det styringssystemet som vektlegges for diskusjon i Skate. Øvrige elementer i nasjonale grunndata legges ikke ved til behandlingen i Skate nå.

**Kort om utfordringene fra Skatesak 15/22.**

Deling av data mellom parter er en gjensidig forpliktelse som gir samlet gevinst. Dette gjør det krevende å være tilbyder og konsument. Samfunnets behov for endringsevne og rettsikkerhet krever tilpasningsevne, datakvalitet og kritikalitet (sikkerhet, tilgang og tilgjengelighet). Se vedlegg 2 for utdyping av utfordringer og tiltak. Forbedring av datakvalitet og effektivisering krever godt og langsiktig samarbeid. Ressursbruk og gevinster for samfunnet krever en helhetlig forståelse og koordinert innsats.

**Myndighetsfordeling**

Et styringssystem for nasjonale grunndata må bidra til en systematisk, prioritert og helhetlig tilnærming. Tilnærmingen må kunne støtte prioritering med hensyn på gevinst og innsats. Handlingsrom og forpliktelse i ressursbruk og gevinstrealisering må ha tydelige og varige rammer. Ansvar for en nasjonal grunndataordning må kunne delegeres og krav til datakvalitet avtales mellom involverte aktører.

**På lag med dagens styring**

Samtidig må et styringssystem spille på lag med sektoransvaret og ansvar i tjenesteyting. Avtalene må kunne stille krav til behandling og bruk av data som må følges på tvers av sektorer. Det vil kunne forrykke dataforvaltningsoppgaver til fordel for effektivisering av tjenesteytingen hos en aktør. Grunnleggende for en nasjonal grunndataordning er at en slik rokering gir gevinst for samfunnet.

**Skate setter agendaen**

Skates rolle bør være prioriterende organ for utvikling av nasjonale grunndata og som støttes av en grunndatakoordinator til å drive fram utvikling igjennom å utforme standardiserte avtaler. Avtaler bør ha ulik innretning fra konseptstadiet (intensjonsavtale), til utvikling (forpliktende utvikling) og til samarbeidsavtaler når det er i drift. Sektorstyringen hensyntas ved at organet tilknyttes en avtale. Grunndata som involverer andre aktører enn Skate-medlemmer håndteres ved at de knytter seg til en avtale. Skate beslutter styringssystemet og følger opp forbedring av dette. Skate vil med dette kunne sette agendaen i digitalisering igjennom bred forankring og godt dokumentert verdipotensial.

### Grunndatakoordinator

Organet grunndatakoordinator blir ansvarlig for å utvikle styringssystemet, standardisere avtaler og kontinuerlig drive fram forståelse av gevinst og innsatsbehov for bruk av grunndata.

Grunndatakoordinator har en viktig rolle i å identifisere nasjonale gevinster, forhandle frem løsninger og forankre behov for innsats.

### Styringssystemets innhold

Styringssystemet må ha et nasjonalt perspektiv som sikrer samarbeid, bruk på tvers og brukerperspektivet. Et nasjonalt perspektiv ivaretas i policy og prinsipper, roller og organer, gevinstforståelse i bruk av grunndata og en helhetlig organisering. Det lokale perspektivet reguleres (og delegeres) i avtaler om en grunndataordning med regler for blant annet kvalitet og sikkerhet. Avtalene må kunne dokumentere lokal tolking og balansering av forvaltningsbehov, lover og EU-forordninger.

### Avtalenes rolle

Innholdet i avtalene må egne seg til politisk oppmerksomhet, og til bruk i budsjettkonferansen og i tildelingsbrev. Handlingen må, som i dag, omsettes hos og finansieres av de involverte aktører, men nå koordinert igjennom avtale. En avtale avgrensar, og bestemmer finansierings- og styringsmodell. En avtale setter juridisk og organisatorisk grunnlag for smidig utvikling og bedret endringsevne.

Et styringssystem som innfrir disse egenskapene, kan deles inn slik (se vedlegg 1):

Kapittel	Innhold
1. Visjon og mål	Inneholder visjon og mål
2. Policy og prinsipper	Policy og prinsipper på nasjonalt nivå. Angår produsent- og konsumentperspektiver innen sikkerhet, kvalitet, ansvar, plikt, brukerperspektivet og evne til å sammenstille data
3. Roller, organer og prosesser	Beskrivelse av organet grunndatakoordinator og prosessen med Skate. Beskrivelse av rollen domeneforvalter.
4. Organisering og domener	Oversikt over de ulike domeneene (domenekart) og beskrivelse av ansvar for ulike domener
5. Verdiskaping og domener	Oversikt over brukerperspektivet og tjenesteyting i samfunnet, med bruk og behov for data i et livsløp
6. Utviklings- og samarbeidsavtaler	Standardiserte avtaler for å regulere oppmerksomhet, utvikling og samarbeid med nødvendige dimensjoner

### Operasjonalisering (første steg)

- 2 caser utarbeides etter metodikken og ledes av grunndatakoordinator
- Organer og roller må piloteres med rammer gitt av utkast til styringssystem med domeneoversikt
- Utarbeide første versjon av leveranser som inngår i styringssystemet

### Økonomiske og administrative konsekvenser

- Organer og roller må ha kontinuitet og finansiering
- Realisering av utvikling ligger til ordinære budsjettprosesser hos de ulike aktørene

### Til diskusjon i Skate

- Hvordan vurderer Skate innretning
- Hvordan vurderer Skate organer og roller
- Hvordan vurderer Skate operasjonalisering

### Vedlegg

- Vedlegg 1: Forslag til styringssystem som grunnlag for diskusjon (datert 20.11.2023)
- Vedlegg 2: Utdypning av tiltaksområder, utfordringer og konsekvenser

---

Saken vil bli framlagt av Joachim Fugleberg, Seniorrådgiver i Digdir

Saksframlegget er utarbeidet av Arkivverket, Brønnøysundregistrene, Halden kommune, Kartverket, KS, NAV, Skatteetaten og Digdir

Oslo, 6.12.2023